

**NOTHING
ABOUT US
WITHOUT US**

**INTET OM OS
UDEN OS**

**PEQATAATINNATA
UAGUT PILLUTA
EQQARTUIISOQAS-
SANNGILAQ**

ÅRSBERETNING 2023

KOLOFON

Udgiver: Tiliq 2024

Tekst og redaktion:

Anja Hynne Nielsen, Sofie Kjølter Salling
og Emma Christensen

Foto: Tiliq, private fotos

Oversætter: Dorthe Kielsen

Layout: Ivalu Risager // irisager.gl

Forord

Året 2023 var præget af dedikation og stærke samarbejder i arbejdet for lige rettigheder og muligheder for mennesker med handicap i Grønland. Årets konference "Individet i Fokus" fandt sted i Ilulissat, hvor Foreningen Orpigaq var vært og med til at gøre konferencen til en succes. Dette afspejler vores grundlæggende princip: *"Nothing about us without us."* Vi arbejder for, at personer med handicap inddrages i alle beslutninger, der vedrører dem. Vi arbejder på at styrke handicapforeningerne som vigtige aktører. Fordi mennesker med handicap lever hele liv, og deres erfaringer skal være drivkraften bag løsninger.

Hos Tilioq oplever vi desværre, at mange af de samme udfordringer gentager sig år efter år. Vores dialog med borgere og pårørende afslører en virkelighed, hvor strukturelle og administrative barrierer ofte forhindrer nogle af Grønlands mest udsatte borgere i at opnå retfærdighed og lige muligheder. Adgang til specialiserede indsatser, effektiv sagsbehandling, inkluderende uddannelse og social trivsel er stadig store udfordringer. Ofte følges loven ikke, borgerne giver op i processen, flytter fra deres hjemland, får tillægsdiagnoser, sociale problemer, oplever eksklusion og ensomhed. Dette kalder på en samlet indsats og investering fra både myndigheder og civilsamfund. Faktisk har vi brug for en havarikommission for at løse de gennemgribende problemer.

På konferencen i 2023 satte vi fokus på konkrete løsninger med individet i centrum. Gennem dialog og workshops blev der leveret anbefalinger, der understøtter retten til selvbestemmelse i henhold til FN's Handicapkonventions artikel 19. Eksempler som BPA-ordninger og hjemmetræning viser, at løsninger kan og bør tilpasses den enkeltes behov og drømme. To personer med samme funktionsnedsættelse skal ikke nødvendigvis have samme løsning – retten til indflydelse på eget liv er afgørende.

Vores arbejde har også omfattet ny viden og partnerskaber, der kan bringe Grønland tættere på at blive et samfund, hvor alle kan deltage på lige vilkår. Vores udgivelse, *"Drømme kan realiseres,"* er skabt med inspiration fra konferencen og viser, hvordan vi sammen kan nedbryde barrierer og øge handlekraften hos personer med handicap. Min samtale med FNs Special Rapporteur for oprindelige folks anliggender José Francisco Calí Tzay, som i 2023 besøgte Sisimiut, bekræfter, at der er behov for forandring.

I årets løb har vi derfor fortsat dialogen med borgere, politikere og interesseorganisationer, men også mange andre og nye aktører. I Tilioq er vi få medarbejdere til et område, der omfatter hele samfundet; fra vugge til grav, fra børnehaver og sport til lufthavne og svømmehaller. Handicap er diversitet og handicap rammer os alle. Siden 2022 har derfor jeg målrettet rakt ud til flere aktører. 2023 har derfor været et år fyldt med møder og nye samarbejder. For kun sammen kan vi skabe et *"Grønland for alle"* – et samfund, hvor vi fjerner barrierer, investerer i mennesker og skaber løsninger, der gavner os alle. FN's Handicapkonvention og Verdensmålene guider os mod en fremtid, hvor ingen bliver efterladt og hvor vi sammen bliver stærkere.

Med venlig hilsen,

Anja Hynne Nielsen

Handicaptalsmand i Grønland

INDHOLD

Forord	3
Året der gik	5
Aktiviteter	9
Udgivelser	12
Borgerhenvendelser	13
Støtte til Tilioq	15

Tilioq teamet i Ilulissat i maj 2023

ÅRET DER GIK

JANUAR

- Handicaptalsmanden deltog i Naalakkersuisuts seminar "Fremtidens Familier – Trygge, aktive og kærlige."
- Handicaptalsmanden holdt møder med handicapforeninger, Naalakkersuisoq Mimi Karlsen, MIO og IPS om "Naalakkersuisuts forslag til Grønlands nationale handlingsplan til efterlevelse af FNs handicapkonvention."
- Tilioq rådgav arrangører af Nuuk Snow Festival om tilgængelighed ved arrangementer.
- Handicaptalsmanden tog initiativ til grønlandsk opstart af Solsikkenor projekt – Sunflower Hidden Disability. Opstart af dialog med Pissassarfik og NIIK.
- Opstart af nyt dokumentar-projekt "Jeg er IKKE mit handicap" i samarbejde med Inuk Media.

FEBRUAR

- Tilioq havde besøg af FNs særlige rapporteur for oprindelige folks anliggender José Francisco Calí Tzay. Handicaptalsmanden havde lagt program for specialrapportøren, så han i Sisimiut blandt andet besøgte Gertrud Rask Minde og Knud Rasmussens højskole.
- Tilioq holdt et dialogmøde for FNs specialrapporteur med deltagere fra flere forskellige foreninger i Sisimiut, herunder ISI, Sisimiut Qimusseq, Eqaluk og Knud Rasmussens højskole.
- Grønlands Råd for Menneskerettigheder (IPS) havde 10 års jubilæum. Handicaptalsmanden deltog i fejringen.

FNs special rapporteur José Francisco Calí Tzay og handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen

MARTS

- Handicaptalsmanden deltog i Naalakkersuisuts sprogkonference i Nuuk "Vort sprog midt i globaliseringen" - om det grønlandske sprogs udvikling i fremtiden.
- Tilioq igangsatte projektet "Natur for alle."

APRIL

- Handicaptalsmanden deltog i konference om skolevægning i Nuuk.
- MIO, IPS og Tilioq fremsatte "18 forslag til fokuspunkter i den nationale handlingsplan for efterlevelse af FN's handicapkonvention."
- To praktikanter, Sofie og Ivalu, foretog studier langs kysten for at samle viden ind til deres speciale, i samarbejde mellem Ilisimartusarfik Universitet, Aalborg Universitet og Tilioq.
- Tilioq afgav høringsvar til Avanaata Kommunias handicappolitik.

MAJ

- Tilioq bød velkommen til sekretariatsleder, Karen Lerch.
- Tilioqs seminar og konference "Individet i fokus" blev afholdt i foreningshuset Orpigaq, Ilulissat med over 100 deltagere.
- Tilioq mødte Qs Greenland og Nas Daily i Ilulissat, der begge brugte deres stærke sociale medie platforme til at fortælle om Tilioq og sætte fokus på mennesker med handicaps rettigheder.
- Tilioqs festival "Nothing about us without us" trak fulde huse. Der var taler fra blandt andre Orpigaqs formand Thorkild Jeremiasen og Handicaptalsmanden, indsamling af \$33 forslag, boder med information fra foreningerne og salg af kunst samt musikalske indslag fra Frederik Elsner og Mariina.
- Lancering af folkebevægelsen "#taasinerittitusindtit/#titusindstemmer" og en facebookgruppe af samme navn med det formål at samle kræfterne for at skabe fokus på handicapområdet og behovet for forandringer samt at bryde tabuer. Der er stemmer i mennesker med handicap og deres pårørende.
- Pop-up borgerrådgivning i Ilulissat. Handicaptalsmanden og Tilioqs borgerrådgiver Marita havde åben borgerrådgivning i Orpigaqs hus. Der kom mange borgere for at få rådgivning til ofte komplekse problematikker.
- Tilioq afgav høringssvar til "Handlingsplan mod vold i nære relationer 2023-2027."
- Tilioq afgav høringssvar til "QAMANI - strategi for forebyggelse af selvmord 2023-2028".
- Tilioq afgav høringssvar vedr. ændring af lov om støtte til børn.
- Tilioq afgav høringssvar vedr. forslag til Inatsisartutlov om pædagogisk udviklende dagtilbud til børn i førskolealderen.

Musikerne Frederik Elsner og Mariina med handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen ved åbent hus arrangementet "Nothing about us without us" i Ilulissat.

Foreningsmedlemmer ved Tilioqs seminar "Nothing about us without us" i foreningshuset Orpigaq i Ilulissat

JUNI

- Tilioq modtog 246.328 kr fra KNRs indsamling 2023. Sekretariatslederen Karen tog imod checken sammen med Suusi Ostermann fra KIIP (Kalaallit Inuusuttut Innarluitullit Peqatigiiffiat) på live TV.
- Tilioq deltog i Norges Stolthedsparade online. Medlemmer fra KIIP og ISI deltog med budskabet om at stoppe mobning af personer med handicap.
- Tilioq afgav høringssvar vedr. forslag til Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination (anti-diskriminationsloven).

JULI

- Tilioq bød velkommen til en ny projektmedarbejder Emma Christensen
- Emma deltog i ICCs topmøde *ICC General Assembly* i Ilulissat.

AUGUST

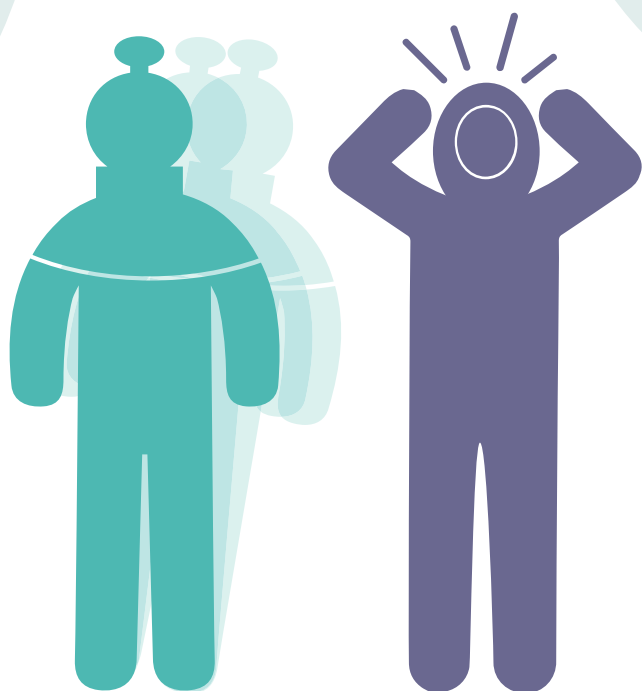
- Grønlands landstræner Morten Rutkjær og Danmarks landstræner Kasper Hjulmand besøgte et internationalt fodboldstævne i København for børn og unge med Cerebral Parese, som også havde deltagelse fra Grønland.
- Tilioq udgav sammen med Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Råd for Menneskerettigheder: "Beskyttelse mod Seksuelle Overgreb på Bo- og Døgntilbud i Grønland."
- Tilioq afgav høringssvar til "forslag til Handlingsplan for efterlevelse af FN's Handicapkonvention 2024-2034."

SEPTEMBER

- Tilioq fik besøg af repræsentanter for Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Råd for Menneskerettigheder i forbindelse med lanceringen af filmen "Twice Colonized".
- Tilioq udgav pjecer og en samtalemanual for at støtte borgere og sagsbehandlere i deres interaktioner.
- Foreningen ISI kom på besøg hos Tilioq i forbindelse med et blindetræf, der samlede blinde og svagtseende fra hele Grønland.

OKTOBER

- Tilioq teamet deltog i Naalakkersuisuts workshop om *Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap* samt fremkom med opfølgende input.
- Tilioq deltog i Kommuneqarfik Sermersooqs uge 41 kampagne under handicapugen, hvor handicaptalsmanden holdt tale, vi holdt en sharing circle og vi præsenterede vores udgivelse "Drømme kan Realiseres" i fysisk udgave. Vi fik også besøg af Sermitsiaq, som skrev en stor artikel om vores udgivelse.
- Tilioq deltog i Uddannelsesstyrelsens workshop om folkeskoler.
- Tilioq afgav høringssvar vedr. ændring af lov om støtte til børn.
- Tilioq afgav høringssvar vedr. forslag til Inatsisartutlov om pædagogisk udviklende dagtilbud til børn i førskolealderen.
- Tilioq deltog i "Folkeskole - workshop uddannelsesstrategi."

NOVEMBER

- Handicaptalsmanden holdt oplæg om "Ufrivillige flytninger" på Grønlands Råd for Menneskerettigheders temaaften.
- Handicaptalsmanden holdt online oplæg om Tilioq og arbejdet med handicapkonventionen for jurastuderede ved Københavns universitet.
- Handicaptalsmanden var sammen med projektmedarbejderen Emma til en række møder med Naalakkersuisoq Jess Svane, Naalakkersuisoq Aqqaluaq B. Egede, Naalakkersuisoq Erik Jensen, Naalakkersuisoq Vivian Motzfeldt samt Naalakkersuisoq Hans Peter Poulsen. Formålet med møderne var at oplyse om situationen for mennesker med handicap i Grønland, at synliggøre mulighederne for investering i forbedringer på handicapområdet, at orientere om Tilioqs konference 2024 om universelt design samt at sikre en god og løbende dialog.
- Handicaptalsmanden deltog i Greenland Science Conference i Nuuk og projektmedarbejderen Emma deltog i Greenland Science Week i Sisimiut. Dette for at sætte fokus på forskning, handicap og universelt design.
- Borgerrådgiveren Marita og projektmedarbejderen Emma deltog i Erasmus+ workshoppen "Connect for Inclusion - Erasmus+ Youth and European Solidarity Corps – What's in it for young people with disabilities?" workshop med andre organisationer, der arbejder med enten handicap, unge eller begge fra forskellige lande i EU.
- Handicaptalsmanden og sekretariatslederen deltog i Socialt Topmøde i Nuuk, hvor handicaptalsmanden holdt oplæg "Drømme, mørketal – forskning, samarbejde og forandring."
- Handicaptalsmanden holdt oplæg om universelt design på en workshop for de kommunale byggesagsbehandlere i Sisimiut, QAPIUT - Tværfagligt forum for bygningsmyndighederne.
- Sekretariatslederen deltog i autismeforeningens træf i Qaqortoq.
- Handicaptalsmanden deltog i workshop om Grønlands Nationale Uddannelsesråd
- Tilioq fik besøg fra Institut for Menneskerettigheder. Handicaptalsmanden lagde program for deres besøg i Sisimiut.

Handicaptalsmanden holdt møder med medlemmer af Naalakkersuisut for at sætte fokus på de udfordringer mennesker med handicap møder - og på løsninger, investeringer og dialog. Her med Naalakkersuisoq Jess Svane.

Tilioqs jule- og nytårskort 2023 er skabt af kunstneren Nico Cortzen.

DECEMBER

- Ny udgivelse: Borgerhenvendelsesanalysen fra 2022 "Institutioner i forfald".
- Ny udgivelse: Årsberetningen for 2022.
- Tilioq afgav høringssvar vedrørende "Selvstyrets bekendtgørelse om børne- og familiecentre, familiehuse og krisecentre."
- Tilioq afgav høringssvar til bekendtgørelse om offentlig hjælp.
- Tilioq og Sugisaq reagerede i fælles pressemeddelelse på Ombudsmandens inspektionsrapport vedrørende psykiatrisk afdeling A1 og de stærkt kritisable forhold på A1, som fremgår.
- Tilioqs julekort er udført af kunstneren Nico Cortzen. Nico siger: *I mit daglige liv forsøger jeg at bryde stereotyper og opfordre til accept og forståelse for neurodiversitet. Jeg er også fascineret af japansk tegneseriekunst, og jeg har været engageret i denne interesse siden jeg var 19 år.*

Aktiviteter

Besøg af FNs Special Rapporteur for oprindelige folks rettigheder

Tilioq havde besøg af FNs særlige rapporteur for oprindelige folks anliggender José Francisco Calí Tzay. Handicaptalsmanden talte med rapporteuren om de specifikke problematikker vi ser for Inuit i Grønland og Inuit, som ufrivilligt må flytte til Danmark, fordi de eller deres pårørende bliver svigtet på helt basale menneskerettigheder i Grønland. Senere udkom en rapport, hvor Tilioqs bidrag er inddraget.

Handicaptalsmanden havde lagt program for specialrapportøren, så han i Sisimiut blandt andet også besøgte Gertrud Rask Minde og Knud Rasmussens højskole samt holdt et dialogmøde i Tilioq med deltagere fra flere forskellige foreninger i Sisimiut, herunder ISI, Sisimiut Qimusseq og Eqaluk.

FNs special rapporteur fremhævede efter sit besøg i Grønland, at der er store udfordringer for, at personer med handicap kan nyde godt af deres rettigheder. Han fortalte, at det var en af de vigtigste problematikker, han stødte på. José Francisco Calí Tzay udtrykte bekymring over de forskellige situationer, hvor manglende retssikkerhed tvinger personer eller familier til at flytte til Danmark – og hvor de oveni udsættes for diskrimination på grund af deres inuit-identitet. Han fremhævede særligt, at personer med handicaps rettigheder ikke bliver overholdt i forhold til adgang til uddannelse og beskyttelse mod diskrimination. Herudover er han særlig bekymret for forholdet omkring unge mennesker med handicap, som fejlplaceres på f.eks. alderdomshjem.

Seminar og konference: ”Nothing about us without us” og ”Individet i fokus”

Tilioq afholder hvert år et seminar og en konference for handicaporganisationer og interessenter indenfor handicapområdet. I 2023 blev arrangementet afholdt i Ilulissat og havde temaet *Individet i fokus*.

I maj holdt Tilioq vores årlige seminar over tre dage, denne gang i Orpigaq foreningshus i Ilulissat. Temaet for årets seminar var *Nothing about us without us*. Handicapforeninger fra hele landet deltog og gennem oplæg og workshops blev der diskuteret og fundet løsninger, skrevet beslutningsforslag til politikerne og samlet vidnesbyrd. Naalakkersuisoq Mimi Karlsen holdt møde en halv dag med foreningerne, hvor der blev holdt taler og drøftet problematikker og muligheder samt foreningerne overdrog deres beslutningsforslag.

Seminaret fokuserede på at skabe politisk handling gennem sin personlige historie, og på løsninger, der sætter individet i centrum. Målet var at udvikle løsninger, der tager udgangspunkt i borgerens liv og oplevelser, så personer med handicap bliver omdrejningspunktet for forandring. Som året før afsluttedes seminaret med ’åbent hus’, hvor borgerne i Ilulissat kunne møde foreningerne, stille spørgsmål, skrive deres vidnesbyrd samt der var taler og musikindslag med Mariina og Frederik Elsner.

Herefter holdt vi konference og åbnede dørene for endnu flere gæster.

Årets tema ”Individet i fokus” satte spot på sagsbehandlingsproblematikken og hvordan det offentlige system kan indrettes for bedre at inkludere og gribe personer med handicap. Både socialforvaltninger, socialrådgivere, departementschefer, Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Familier og Sundhed Mimi Karlsen og handicapforeningerne deltog i konferencen for at diskutere, hvordan vi bedst muligt skaber et inkluderende Grønland for personer med handicap. Der var også oplægsholdere fra både Grønland, Danmark, Norge og Nunavut, der hver især gav deres perspektiver og løsningsforslag på handicapområdet fra deres respektive lande. Der var oplæg om hjemmetræning, borgerstyret personlig assistance, brobygning til arbejdsmarkedet og meget mere.

Naalakkersuisoq Mimi Karlsen deltog ved Tilioqs seminar og konference 2023 og gik i dialog med foreningerne.

Konferencens udbytte var konkrete løsninger på problematikker ifm. sagsbehandling, løsninger der passer til Inuit og Arktis og løsninger der sikrer retten til selvbestemmelse jf. Handicapkonventionens artikel 19. Efter konferencen blev flere af disse samlet i Tilioqs udgivelse "Drømme kan realiseres."

Lancering af folkebevægelsen ”#taasinerittitusindtit/#titusindstemmer”

I forbindelse med det årlige seminar blev der indsamlet vidnesbyrd fra deltagerne. De vidnesbyrd er en del af en større kampagne, der skal skabe opmærksomhed og vidne om, hvad det vil sige at leve med eller være pårørende til en person med handicap. De indsamlede vidnesbyrd blev derefter udgivet på Facebook gruppen #taasinerittitusindtit/titusindstemmer, inspireret af gruppen #enmillionstemmer. Tallet er cirka svarende til det antal af personer som lever med handicap i Grønland, ca. 20% af befolkningen.

Workshop om ændring af handicapstøtteleven

Tilioq teamet deltog i Naalakkersuisuts workshop om ændring af handicapstøtteleven i Nuuk 9.-10. oktober 2023. Til denne workshop skulle Tilioq, sammen med interessenter fra kommunerne, departementerne, Socialstyrelsen og foreninger vejlede Naalakkersuisut om, hvordan handicapstøtteleven skal ændres.

Vores fokus var bl.a.:

- Universelt design bør direkte indskrives i lovgivningen.
- Mere støtte til pårørende samt mulighed for individuelle løsninger jf. handicapkonventionens artikel 19 om retten til et selvstændigt liv.
- Mere data og digitalisering.

Handicapstøtteleven skal komme ud i 2024 og forhåbentligt har vi en lov der er konventionsnær, øger selvstændighed og muligheder for personer med handicap og deres pårørende rundt i hele landet.

I dialog med politikkerne

Handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen mødtes i november med flere Naalakkersuisut for at gå i dialog om efterlevelsen af Naalakkersuisuts handlingsplan for handicapområdet, investeringer og vores kommende konference om universelt design. Talsmanden talte med Naalakkersuisoq Aqqaluaq B. Egede, som er ansvarlig for området, men også med Naalakkersuisoq Jess Svane, Naalakkersuisoq Erik Jensen, Naalakkersuisoq Vivian Motzfeldt samt Naalakkersuisoq Hans Peter Poulsen.

Handicaptalsmanden med Naalakkersuisoq Aqqaluaq B. Egede.

Netværk og samarbejde

Tilioq arbejder for, at handicap bliver integreret i alle relevante politiske processer både på nationalt og kommunalt niveau. Derfor prioriterer Tilioq et stærkt samarbejde og netværk med departementer, styrelser og kommuner og andre interessenter. Tilioq er en aktiv medspiller i arbejdsgrupper, råd, høringer og processer vedrørende nye strategier og handlingsplaner. På denne måde arbejder Tilioq for, at handicap bliver tænkt ind i alle nye tiltag.

Tilioqs vigtigste samarbejdspartnere er mennesker med handicap og handicapforeningerne. Vi har i 2023 derfor styrket samarbejdet med foreningerne både ligesom vi har igangsat 'pop-up'-borgerrådgivninger. Vi har arbejdet på at sikre, at foreningerne gennem møder med departementet blev inddraget i processen omkring den kommende handlingsplan for efterlevelse af FN's handicapkonvention. Vi arrangerede under seminaret i Ilulissat et halvdags møde med Naalakkersuisoq Mimi Karlsen – fordi direkte dialog er vigtig. Endelig var det at foreningen Orpigaq var vært for både seminar og konference et stort plus, men også et stort skridt mod større inddragelse og samarbejde.

Handicaptalsmanden har igennem året holdt møder med mange samarbejdspartnere herunder MIO, Unicef Greenland, Ældretalsmanden, CSR Greenland, IMAK, GIF, Politimesteren, US Embassy og Grønlands Statistik.

Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Institut for Menneskerettigheder

Handicaptalsmanden er fast medlem af Grønlands råd for Menneskerettigheder. Som medlem af rådet sætter handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen fokus på, at personer med handicap tænkes ind i alle menneskeretlige perspektiver. Ved rådets temaaften på Ilisimatusarfik i november 2023 holdt Anja oplæg om ufrivillige flytninger – med fokus på mennesker med handicap.

Tilioq får ofte henvendelser fra personer, der overvejer at flytte til Danmark på grund af deres eget handicap eller en pårørendes.

”Jeg ved jo godt, at vi burde flytte til Danmark, så han kan få den rette hjælp – men hvad med resten af familien.”

– denne udtalelse er fra en mor til en dreng med handicap, som ikke får den undervisning, han har ret til.

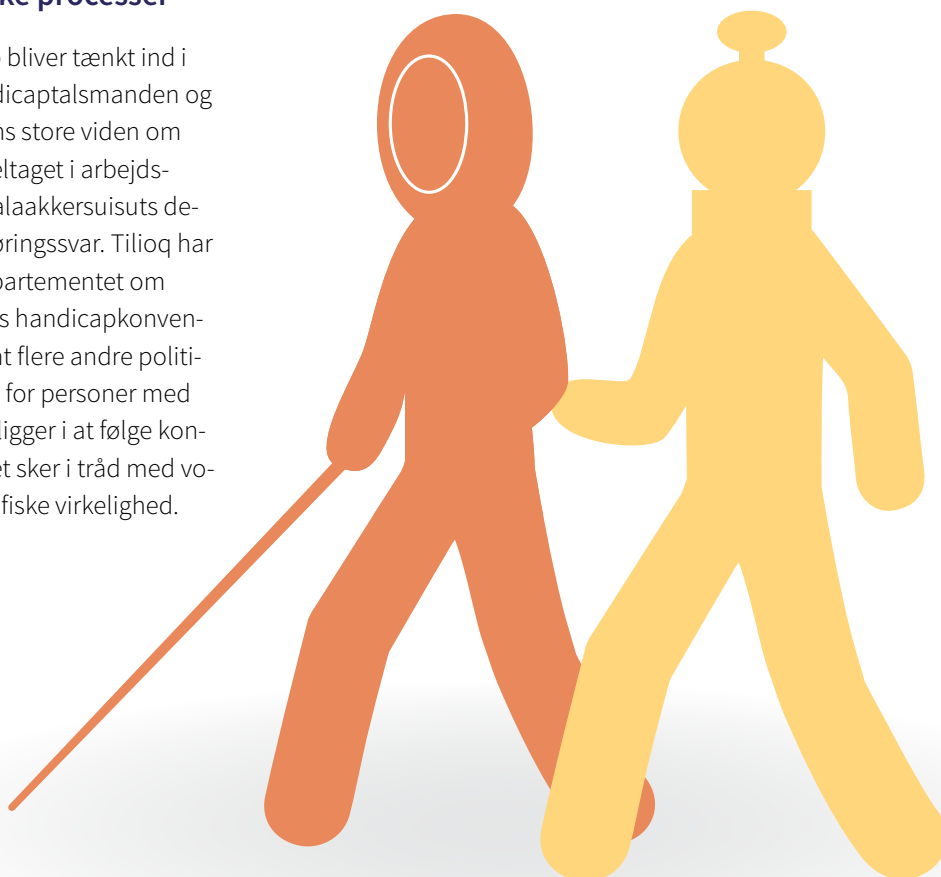
Inklusion af handicap i politiske processer

For at sikre at personer med handicap bliver tænkt ind i alle relevante politiske tiltag står Handicaptalsmanden og Tilioq til rådighed med organisationens store viden om handicapområdet. I 2023 har Tilioq deltaget i arbejdsgrupper og seminarer arrangeret af Nalaakkersuisuts departementer. Tilioq har afgivet flere høringsvar. Tilioq har ligeledes afholdt flere møder med departementet om handlingsplanen for efterlevelse af FNs handicapkonvention, møder med Naalakkersuisut samt flere andre politikere for at fremme viden om vilkårene for personer med handicap – og om de muligheder der ligger i at følge konventionens artikler samt at sikre, at det sker i tråd med vores kultur, samfundsforhold og geografiske virkelighed.

Et af vores fokusområder har været på at skabe mere mainstreaming - at arbejde for at man politisk tænker handicap ind i alle departementer og alle dele af Naalakkersuisuts og kommunale indsatser. Handicappolitisk mainstreaming betyder, at handicapaspektet tænkes ind fra starten og i alle faser af initiativer, sager, aktiviteter osv. som igangsættes i Naalakkersuisuts eller den enkelte kommunes forskellige sektorer. Dette er vigtigt, fordi handicap er diversitet og fordi mennesker med handicap lever hele liv.

Speciale samarbejde med studerende fra Ilisimartusarfik Universitet og Aalborg Universitet

Tilioq indgik foråret 2023 et samarbejde med specialestuderende Ivalu og Sofie, der i april måned rejste til Sisimiut, Ilulissat, Aasiaat og Qeqertarsuaq for at tale med borgere og sagsbehandlere for at indsamle data til deres respektive specialer om handicap. Både Sofie og Ivalu har været praktikanter hos Tilioq og forventer at færdiggøre deres specialer i 2024, som vil bidrage med viden og information til Tilioqs arbejde.

Udgivelser

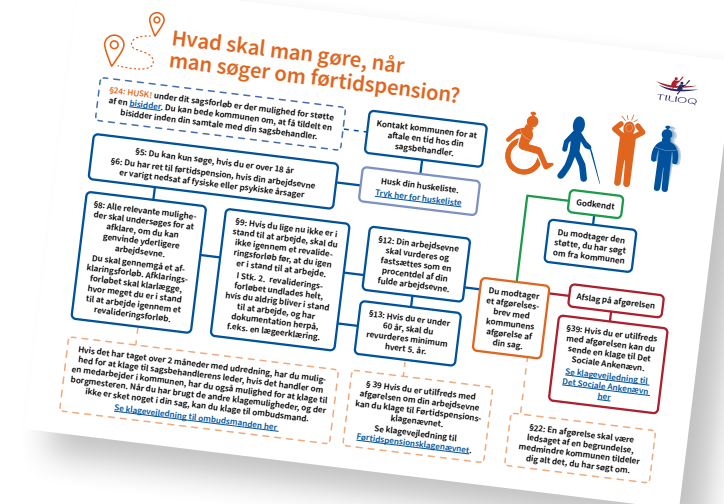

Drømme kan realiseres

Tilioq udgav "Drømme kan realiseres" som var resultatet af vores årlige konference. Udgivelsen er en samling af nogle af de løsningsforslag, som blev diskuteret og foreslået på Tilioqs konference i Ilulissat i maj 2023. Forslagene kom både fra handicapforeningerne, socialforvaltningerne, fagpersoner, politikere og andre handicapinteressenter, og blev udviklet og bearbejdet i workshops, diskussioner og med inspiration fra vores udenlandske. Udgivelsen kan findes på Tilioqs hjemmeside.

Beskyttelse mod seksuelle overgreb på bo- og døgntilbud i Grønland

I et samarbejde mellem Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder og Tilioq kom en ny udgivelse i august omhandlende status på bo- og døgntilbud i Grønland. Udgivelsen sætter fokus på problemerne og kommer med en række anbefalinger til hvordan beboere på botilbud kan beskyttes bedre mod seksuelle overgreb, blandt andet bør myndigheder føre tilsyn på botilbud og sørge for, at mennesker med handicap har sikre muligheder for at anmelde et overgreb. Derudover skal der være adgang til traumetilbud, samt mere seksualundervisning og bedre vejledning om seksuel sundhed, særligt rettet til personer med handicap. Udgivelsen kan findes på Tilioqs hjemmeside.

Forstå din sagsbehandling

Tilioq udgav en række pjecer og en samtalemanual fra vores projekt Individet i Fokus. Pjecerne skal hjælpe borgere med at navigere sagsbehandlingsprocesser og manualen skal styrke sagsbehandleres evne til at sikre et trygt miljø for deres borgere. De kan findes på Tilioqs hjemmeside.

Institutioner i forfald

Denne udgivelse er den fjerde udgave af Tilioqs henvendelsesanalyse, der er en analyse bygget på de mange henvendelser vi får fra borgere i løbet af året. Analysen er til for at skabe opmærksomhed på de udfordringer borgere reelt sidder med og hvordan deres individuelle udfordringer peger på større tendenser og problemstillinger i samfundet. Dette års henvendelsesanalyse bearbejder borgeres problemer med at opnå retssikkerhed, særligt at få den støtte fra kommuner og sagsbehandlingssystemer, som de har ret til. Borgere oplever, at det er et højt bjerg at bestige, bare at blive set, hørt og hjulpet, hvilket for mange resulterer i afmagt, vrede, selvmedicinering, hjemløshed, selvmord, økonomisk tab og en helt svækket familie. Hvordan det påvirker hele familien, når et medlem har et handicap var ligeledes et stort tema for 2023, som blev analyseret i denne udgivelse. Her var det tydeligt i hvor høj grad hele familien bliver udmattet og udsuget, så snart et medlem har et handicap – ikke på grund af handicappet, men i søgen efter støtte, som ofte er virkelig svær at opnå. Udgivelsen kan findes på Tilioqs hjemmeside.

Årsberetning 2022

Denne udgivelse berettede året der gik i 2022, hvilket bl.a. inkluderede en ny handicaptalsperson Anja og mange vigtige og spændende aktiviteter. Udgivelsen kan findes på Tilioqs hjemmeside.

Borgerhenvendelser

Tilfølg henvendelser fra 2023 peger stor ulighed i de livsvilkår, som mennesker med handicap bydes. Helt basale behov som adgang til indkomst, mad og bolig er man ikke sikret. Mange personer med handicap er på overførselsindkomst eller er helt uden indkomst. Mange er særligt på førtidspension, ofte fordi arbejdsmarkedet ikke er indrettet til at rumme personer med handicap, selv når de godt kan eller vil arbejde. Vi hører, at folk skal spare op til at købe sæbe, mad og elektricitet – helt basale nødvendigheder. Dette betyder også, at mange ikke har bolig – de er hjemløse, nødsaget til at sove på en pårørendes eller vens sofa, under kummerlige forhold, på gaden. Andre har måske adgang til bolig, men en der er uegnet til deres behov fx med trapper.

Mange mennesker med handicap med stort behov for hjælp og støtte går igennem nogle af de værste ting, man kan opleve, uden at modtage den hjælp, de både har behov for og ret til. Tallene viser, at:

39% af alle vores henvendelser drejede sig om borgernes problemer med at få den rette sagsbehandling.

44 borgere har kontaktet os, fordi de ikke har råd til at klare dagligdagen.

24 borgere beretter om problemer med uegnede boliger, svært ved at finde bolig eller har ikke råd til deres husleje.

7 borgere har oplevet hjemløshed.

9 borgere har oplevet diskrimination.

5 borgere har været udsat for seksuelt misbrug.

3 borgere har været udsat for vold.

Disse vilkår er nogen, der kan ramme os alle. Vi kan alle blive ramt af handicap eller blive pårørende.

Vores data kommer fra 225 henvendelser fra mennesker rund i hele landet, fordelt imellem byer og bygder og alle fem kommuner.

Henvendelser til Tilioq

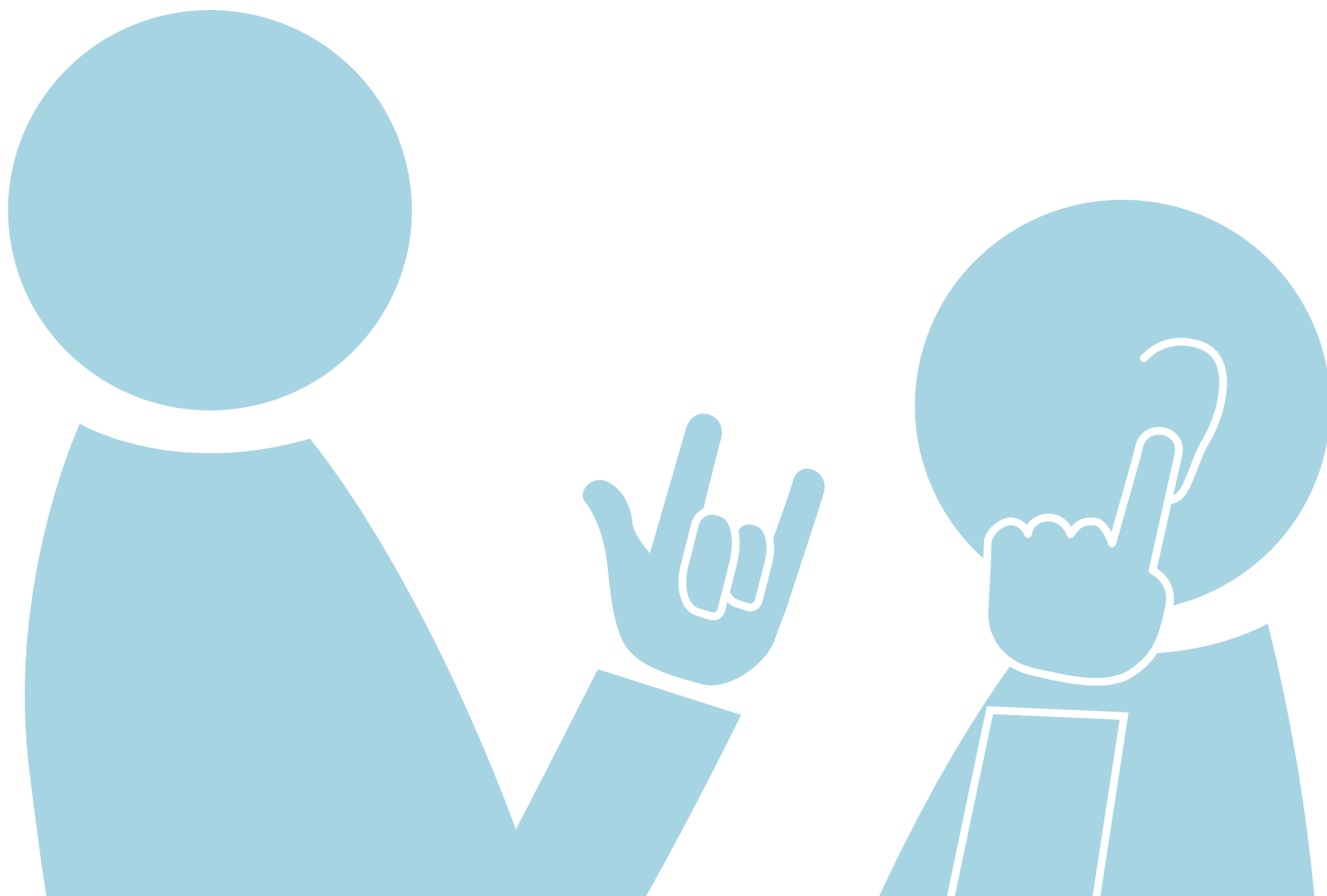
Alle borgere er velkomne til at kontakte Tilioq. Borgere med handicap, deres pårørende, fagpersoner, myndigheder og institutioner kan kontakte os og få råd og vejledning om deres rettigheder og lovgivningen.

Hvis der er behov for tegnsprogstolk ved henvendelse, kan borgere angive det, så Tilioq kan bestille en tolk til samtalen. Ved henvendelse til Tilioq beder vi i udgangspunktet om disse oplysninger: Navn, mobiltelefonnummer og / eller e-mail, samt baggrunden for henvendelsen. Vi svarer, så hurtigt vi kan.

Tilioq kan ikke træffe afgørelser eller beslutninger i enkeltsager for personer med handicap, som f.eks. en sagsbehandler ved kommunen, men vi rådgiver og vejleder om rettigheder for personer med handicap og klageinstanser.

Tilioq kan kontaktes på e-mail: info@tilioq.gl, ved personligt fremmøde på Tilioqs kontor i Sisimiut eller på henvendelsestelefonen: **24 22 44** på følgende tidspunkter:

Mandag 13.00-16.00
Tirsdag 13.00-16.00
Onsdag Lukket
Torsdag 13.00-17.00
Fredag 10.00-12.00

STØTTE TIL TILIOQQ

Diskoline og Unique Tours

For sponsorat af isfjordsejlad for Tilioq og Handicapforeningerne i forbindelse med Tilioqs foreningsseminar i Ilulissat.

Tips og Lottomidlerne

For at støtte projektet 'Individet i Fokus'.

Nordatlantpuljen

For at støtte udgivelsen "Seksuelle misbrug på døgninstitutioner"

Nunafonden

Royal Arctic Line

KNR

Isaksen Design

Pisiffik Ilulissat

